

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 kwietnia 2023 r.

Sąd Rejonowy Szczecin- Centrum w Szczecinie – Wydział III Cywilny

w składzie: Przewodniczący: Sędzia Małgorzata Janik-Białek

Protokolant: sekretarz sądowy Paulina Kłos

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2023 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. R. (1) i M. R.**

przeciwko **R. Bank (...)** (*Spółce Akcyjnej*) w W., Oddziałowi w Polsce z siedzibą w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego R. Bank (...) (Spółki Akcyjnej) w W., Oddziału w Polsce z siedzibą w W. na rzecz powoda J. R. (1):

a) kwotę 13 092,79 zł (trzynastu tysięcy dziewięćdziesięciu dwóch złotych siedemdziesięciu dziewięciu groszy) z liczonymi w skali roku odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

- od kwoty 4 301,58 zł (czterech tysięcy trzystu jeden złotych pięćdziesięciu ośmiu groszy) od dnia 4 lipca 2017 r. do dnia zapłaty

- od kwoty 8 791,21 zł (ośmiu tysięcy siedmiuset dziewięćdziesięciu jeden złotych dwudziestu jeden groszy) od dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty;

b) kwotę 3 135,17 CHF (trzech tysięcy stu trzydziestu pięciu franków szwajcarskich siedemnastu centymów) z liczonymi w skali roku odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty;

II. oddała powództwo J. R. (1) w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego R. Bank (...) (Spółki Akcyjnej) w W., Oddziału w Polsce z siedzibą w W. na rzecz powódki M. R.:

a) kwotę 13 092,79 zł (trzynastu tysięcy dziewięćdziesięciu dwóch złotych siedemdziesięciu dziewięciu groszy) z liczonymi w skali roku odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

- od kwoty 4 301,58 zł (czterech tysięcy trzystu jeden złotych pięćdziesięciu ośmiu groszy) od dnia 4 lipca 2017 r. do dnia zapłaty

- od kwoty 8 791,21 zł (ośmiu tysięcy siedmiuset dziewięćdziesięciu jeden złotych dwudziestu jeden groszy) od dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty;

b) kwotę 3 135,17 CHF (trzech tysięcy stu trzydziestu pięciu franków szwajcarskich siedemnastu centymów) z liczonymi w skali roku odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty;

IV. oddala powództwo M. R. w pozostałym zakresie;

V. zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 4 300 (czterech tysięcy trzystu) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 1 800 (jednego tysiąca ośmiuset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

VI. nakazuje pobrać od pozwanego R. Bank (...) (Spółki Akcyjnej) w W., Oddziału w Polsce z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie kwotę 3 413,89 zł (trzech tysięcy czterystu trzynastu złotych siedemdziesięciu dziewięciu groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Powodowie M. R. i J. R. (1), po ostatecznym sprecyzowaniu żądania pismem z dnia 5 kwietnia 2022 r. (k. 1006 - 1007), wnieśli o zasądzenie od R. Bank (...) (Spółki Akcyjnej) w W. Oddział w Polsce z siedzibą w W., kwot:

1. 26 276,29 złotych,

2. 6 270,33 CHF

wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi w stosunku rocznym, od kwot:

1. 8 603,14 złotych od dnia doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu do dnia zapłaty,

2. 7 673,15 złotych od dnia doręczenia stronie pozwanej odpisu pisma z dnia 5 kwietnia 2022 r.,

3. 6 270,33 CHF od dnia doręczenia stronie pozwanej odpisu pisma z dnia 5 kwietnia 2022 r.

Dochodzone pozwem kwoty mają być zasądzone na rzecz powodów w następujący sposób:

1. na rzecz powódki M. R. kwoty 13 138,15 złotych i 3 1235,17 CHF,

2. na rzecz powoda J. R. (1) kwoty 13 138,15 złotych i 3 1235,17 CHF,

zgodnie z art. 379 par. 1 k.c.

Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania pozwu i dalszych pism procesowych powodowie podnieśli, że 18 stycznia 2008 r. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Spółką Akcyjną Oddział w Polsce z siedzibą w W. umowę o kredyt hipoteczny nr (...) indeksowany do franka szwajcarskiego (...). Na podstawie tej umowy udzielono im kredytu w kwocie 94 550 złotych na okres 420 miesięcy. Powodowie zobowiązani byli do spłaty kredytu w miesięcznych, równych ratach kapitałowo – odsetkowych. Wysokość raty była wyrażana w (...), a spłata raty następowała w złotych polskich (PLN). Do przeliczenia (...) na złotówki stosowano kurs sprzedaży waluty określany przez bank i publikowany w wewnętrznej tabeli kursowej. W ocenie strony powodowej, postanowienia stanowiącego integralną część umowy Regulaminu, zawarte w par. 9 ust. 2 pkt 1 i 2, par. 7 ust 4, par. 13 ust. 7 oraz par. 21 ust. 3, kształtujące opisane powyżej warunki umowy kredytu oraz mechanizm ustalania wysokości raty kapitałowo – odsetkowej, stanowią niedozwolone klauzule umowne. W rażący sposób naruszają równowagę stron umowy, ponieważ przyznają bankowi prawo do jednostronnego kształtowania kursu waluty w oparciu o dowolne kryteria, tym samym kredytobiorcy nie są w stanie ustalić ani wysokości bieżącej raty kapitałowo – odsetkowej ani wysokości obciążającego ich zobowiązania.

Powodowie wskazali, że abuzywne postanowienia umowy nie wiążą ich. Zgodnie z judykaturą sąd nie jest władny do zmiany treści nieuczciwych warunków zawartych w umowach ani zastępować ich postanowieniami przepisów obowiązującego prawa. Będąca przedmiotem sporu umowa nie może funkcjonować bez abuzywnych postanowień,

Sąd winien zatem – przesłankowo - stwierdzić jej nieważność. W ocenie strony powodowej takie rozstrzygnięcie będzie zgodne z ich interesami (pismo z dnia 12 lipca 2020 r. k. 909, protokół rozprawy z dnia 17 marca 2023 r. k. 1205).

Nadto, w ocenie powodów, łącząca strony umowa sprzeciwia się naturze umowy kredytu unormowanej w przepisach art. 69 ustawy Prawo bankowe. Na skutek zastosowania w umowie klauzuli indeksacyjnej bank uzyskuje dodatkowe, nie przewidziane art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, wynagrodzenie wynikające z przeliczenia (...) na złotówki. Umowa ta, w ocenie powodów, narusza również zasadę walutowości.

Powodowie wskazali, iż kwota 26 276,29 złotych stanowi nienależne świadczenie pobrane od nich na podstawie ww. umowy w okresie od dnia 9 maja 2008 r. do dnia 29 sierpnia 2012 r. Kwota natomiast 6 270,33 CHF stanowi nienależne świadczenie pobrane przez bank w okresie od 18 września 2012 r. do 29 czerwca 2016 r. (pismo z dnia 19 listopada 2028 r. k. 410 i pismo z dnia 5 kwietnia 2020 r. k. 1006 v.).

W odpowiedzi na pozew (...) Bank (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwana przyznała fakt związania stron umową kredytu, z której powodowie wywodzą roszczenie, podniosła natomiast, że wskazane w uzasadnieniu pozwu postanowienia umowy i Regulaminu, nie mają charakteru abuzywnego. Po pierwsze powodowie nie udowodnili, że zawarli przedmiotową umowę jako konsumenci – J. R. (1) w kredytowanej nieruchomości prowadził działalność gospodarczą. Kredyt indeksowany do waluty obcej został udzielony powodom na ich wniosek, a istotne postanowienia umowy, w szczególności klauzule indeksacyjne, kwota kredytu i jego waluta, zostały indywidualnie uzgodnione. Powodowie zostali poinformowani o ryzyku kursowym związanym z tego rodzaju kredytem, a także przedstawiono powodom historyczne zestawienia kursu (...) z okresu ostatnich 10 lat. Nie udowodniono również, aby postanowienia te rażąco naruszały dobre obyczaje. Wbrew stanowisku strony powodowej, bank nie był władny dowolnie i arbitralnie ustalać kursu waluty obcej. Tabelę kształtują nie banki, lecz warunki rynkowe. Na skutek zastosowania mechanizmu indeksacji kredyt udzielony powodom w dacie zawarcia umowy był korzystniejszy ekonomicznie, niż kredyt zaciągany w PLN, co wynikało z zastosowania stawki LIBOR. Dopiero czynnik zmienny niezależny od woli stron w postaci wzrostu kursu (...), spowodował spadek atrakcyjności zaciągniętego zobowiązania. Nadto, od 2009 r. powodowie uprawnieni byli do spłaty kredytu w (...). Z prawa tego skorzystali dopiero we wrześniu 2012 r. Pozwana podniosła również, że po jej stronie nie zachodzi bezpodstawne wzbogacenie, ponieważ każda wpłata oparta była na ważnej umowie, a jej wysokość ustalana była wg skonkretyzowanego w chwili zapłaty kursu (...).

Z ostrożności procesowej pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia.

W piśmie z dnia 19 listopada 2018 r. powodowie podtrzymali żądanie pozwu. Zaprzeczyli, aby w dacie zawarcia umowy kredytu J. R. (1) prowadził działalność gospodarczą, a także i temu, aby świadomie dokonali wyboru oferty zawarcia umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. Taki produkt został im zaoferowany przez bank, a powodowie nie mieli wystarczającej wiedzy ekonomicznej pozwalającej na samodzielny ocenę skutków prawnych zawartej umowy. Postanowienia umowy dotyczące klauzuli indeksacyjnej nie były z nimi indywidualnie uzgadniane, nie zostali również należycie poinformowani o ryzyku kursowym, a w szczególności, że wzrost kursu waluty będzie skutkował nie tylko wzrostem raty ale również i kapitału kredytu, który zobowiązani są zwrócić bankowi. Wejście w życie tzw. „ustawy antyspreadowej” nie uchyla abuzywnego charakteru spornych postanowień umowy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W trakcie zabudowy działki położonej w D. przy ul. (...), M. R. i J. R. (1) potrzebowali dodatkowych środków na budowę.

Byli zainteresowani aneksem do umowy kredytu udzielonego im już przez poprzednika prawnego pozwanego banku na budowę tej ww. nieruchomości. Bank odmówił podwyższenie kwoty kredytu w drodze aneksu do umowy, zaproponował natomiast zawarcie kolejnej umowy kredytu.

Powodowie zainteresowani byli kredytem w złotych polskich.

Bank przedstawił powodom tylko i wyłącznie ofertę kredytu powiązanego z walutą obcą – frankiem szwajcarskim. Pracownik banku informował, że taki kredyt będzie najkorzystniejszy, ponieważ rata będzie odpowiednio niższa. Informowano, że frank szwajcarski jest stabilną walutą. Nie przedstawiono przy tym dokładnego porównania kredytu złotowego i kredytu we frankach. Ryzyko walutowe zostało omówione tylko i wyłącznie w kontekście wysokości rat, tzn., że w przypadku zmiany kursu może wahać się wysokość raty. Nie przedstawiono symulacji, jak będzie się kształtowało zobowiązanie wobec banku w przypadku wzrostu kursu waluty, a w szczególności, że wzrost kursu waluty spowoduje nie tylko wzrost raty kapitałowo – odsetkowej ale również i kapitału pozostałego do spłaty. Nie przedstawiono historycznych kursów (...) za okres ostatnich 10 lat. Nie przedstawiono symulacji obrazujących spłatę kredytu, przy uwzględnieniu wzrostu kursu (...) o 10, 20 i 30%.

Przedstawiciel banku omawiał głównie mechanizm spłacania środków w złotówkach i pobierania przez bank tych środków na zakup waluty obcej. Nie było mowy o kursie przeliczenia waluty, poinformowano jedynie, że w poszczególnych miesiącach kurs waluty może być różny, a zatem i rata może być różnej wysokości. Nie wyjaśniono powodom czym jest indeksacja ani też nie wyjaśniono, dlaczego bank wyraża kredyt w (...). Nie było możliwości negocjacji treści umowy.

Dowód:

- zeznania powoda J. R. (1) w charakterze strony k. 601 – 605,

- zeznania powódki M. R. w charakterze strony k. 605 – 608.

M. R. i J. R. (1) złożyli wniosek o kredyt hipoteczny, w którym wskazano, że wnoskują o kredyt hipoteczny w kwocie 94 550 złotych z przeznaczeniem na budowę domu jednorodzinnego położonego w miejscowości D., ul. (...), działka nr (...). W polu waluta wnioskowanego kredytu zaznaczono pole (...).

M. R. i J. R. (1) podpisali dokument zatytułowany oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej o treści:

„w związku z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany kursem waluty obcej, oświadczam, iż zostałem zapoznany przez pracownika banku z kwestią ryzyka kursowego w przypadku udzielenie kredytu indeksowanego do waluty obcej oraz że:

- będąc w pełni świadomym ryzyka kursowego, rezygnuję z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonuję wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej,

- znane są mi postanowienia regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej,

- zostałem poinformowany, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach banku;

jest świadomy, że:

- ponoszę ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do którego indeksowany jest kredyt,

- ryzyko kursowe ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku wynikającego z umowy o kredyt oraz na wysokość rat spłaty kredytu,

- kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach opisanych w regulaminie; w związku z wypłatą kredytu w złotych mogą pojawić się różnice kursowe, a w przypadku niedoboru wypłaconych środków jestem zobowiązany do ich pokrycia, zgodnie z postanowieniami umowy; saldo zadłużenia kredytu jest wyrażone w walucie obcej; raty kredytu

wyrażone są w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w regulaminie; prowizja od udzielenia kredytu, obliczana na podstawie kwoty kredytu w walucie obcej na zasadach opisanych w regulaminie, wyrażona jest docelowo w złotych.”

M. R. i J. R. (1) podpisali dokument zatytułowany oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową o treści:

„w związku z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową wnioskodawca oświadcza, że:

- 1) został zapoznany przez pracownika banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej,
- 2) jest świadomy ponoszenia ryzyka wynikającego z wnioskowanego kredytu oraz wysokości rat spłaty kredytu.”

Dowód:

- wniosek o kredyt hipoteczny k. 179 – 182,
- oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej k. 183,
- oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową k. 184.

W dniu 17 stycznia 2008 roku bank wydał decyzję kredytową, w której wskazano między innymi następujące warunki decyzji:

produkt: kredyt hipoteczny z karencją,

waluta: (...),

wartość kredytu: 95 550 złotych,

marża: 1,40%,

okres kredytowania: 420 miesięcy.

Dowód:

- decyzja kredytowa k. 185.

W dniu 18 stycznia 2008 roku J. R. (1) i M. R. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce z siedzibą w (...) Spółką Akcyjną Oddział w Polsce umowę o kredyt hipoteczny nr (...), na podstawie której, zgodnie z postanowieniem par. 1, bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie, na cel i na warunkach określonych w umowie, zaś **kredytobiorca zobowiązał się do korzystania z kredytu na warunkach określonych w umowie i regulaminie** oraz zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami, opłatami, prowizjami i innymi kosztami w terminach spłaty określonych w umowie. Określenia użyte w umowie mają znaczenie nadane im w Regulaminie kredytu hipotecznego udzielanego przez (...), zwanym dalej regulaminie, który stanowi integralną część umowy.

Zgodnie z postanowieniem par. 2 umowy **kredyt był indeksowany do waluty obcej (...) (franka szwajcarskiego)**. Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorcy kwotę 94 550 złotych. Kredyt przeznaczony był na budowę domu jednorodzinnego położonego w miejscowości D., ul. (...), działka nr (...) systemem gospodarczym oraz refinansowanie poniesionych kosztów.

Okres kredytowania wynosił 420 miesięcy.

Zgodnie z postanowieniem par. 3 umowy kredyt oprocentowany jest według zmiennej stopy procentowej, która na dzień sporządzenia umowy wynosi 4,06667% w stosunku rocznym, z zastrzeżeniem postanowień regulaminu w zakresie ustalania wysokości oprocentowania. Zmienna stopa oprocentowania ustalana jest jako suma stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)) oraz stałej marży banku w wysokości 1,40 punktów procentowych. Oprocentowanie ulega zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)). Szczegółowe zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania znajdują się w regulaminie.

Zgodnie z postanowieniem par. 6 umowy kredytobiorca dokonuje spłaty rat kredytu obejmujących część kapitałową oraz część odsetkową w terminach i wysokościach określonych w umowie. Spłata kredytu następuje w miesięcznych ratach równych. W okresie karencji kapitału płatne są wyłącznie raty odsetkowe.

Raty kredytu oraz inne należności związane z kredytem pobierane są z rachunku bankowego wskazanego w treści pełnomocnictwa, stanowiącego załącznik do umowy. Kredytobiorca zobowiązany jest do utrzymywania wystarczających środków na ww. rachunku, uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej.

W zakresie nieuregulowanym w umowie zastosowanie mają postanowienia Regulaminu.

Dowód:

- umowa o kredyt hipoteczny k. 36 – 38.

Zgodnie z postanowieniem par. 2 pkt 2 regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) (dalej: regulamin) kredyt indeksowany do waluty obcej to kredyt oprocentowany według stopy procentowej opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, wg tabeli.

Zgodnie z postanowieniem par. 2 pkt 12 tabela to tabela kursów walut obcych obowiązująca w banku.

Zgodnie z postanowieniem par. 4 ust. 1 regulaminu kredyt udzielany jest w złotych. Na wniosek wnioskodawcy bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem, że wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej. W takim przypadku kwota kredytu w umowie zostaje ustalona w walucie obcej na podstawie kursu kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w dniu sporządzenia umowy.

Zgodnie z postanowieniem par. 7 ust. 4 regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wypłata kredytu następuje w złotych według kursu nie niższego niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu. W przypadku wypłaty kredytu w transzach, stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz.

Zgodnie z postanowieniem par. 9 ust. 1 regulaminu raty spłaty kredytu pobierane są z rachunku bankowego kredytobiorcy, prowadzonego w złotych, wskazanego w umowie.

Zgodnie z postanowieniem par. 9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu raty kredytu podlegające spłacie wyrażone są w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane są z rachunku bankowego, o którym mowa w ust. 1, według kursu sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu. Jeżeli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

Zgodnie z postanowieniem par. 13 ust. 7 regulaminu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji.

Zgodnie z par. 21 ust. 3 regulaminu w przypadku postawienia kredytu indeksowanego do waluty obcej w stan wymagalności, bank dokonuje zamiany waluty kredytu na złote według kursu sprzedaży, zgodnie z aktualną tabelą obowiązującą w banku.

Zgodnie z postanowieniem par. 23 ust. 1 bank zastrzegł sobie prawo do zmiany regulaminu. Zgodnie z ust. 2 w przypadku zmiany regulaminu bank przesyła kredytobiorcy tekst zmian. Zmieniony regulamin zaczyna obowiązywać po upływie 14 dni od doręczenia tekstu zmian, chyba że kredytobiorca w tym terminie złoży pisemne wypowiedzenie umowy.

Dowód:

- regulamin regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...) k. 39-43.

W związku z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką, kredytobiorcy podpisali oświadczenie o treści identycznej jak w oświadczeniu wnioskodawcy związanym z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej oraz oświadczeniu wnioskodawcy związanym z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową.

Dowód:

- oświadczenie kredytobiorcy związane z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką k. 186.

Kredyt został uruchomiony w dwóch transzach:

- 29 kwietnia 2008 r. kwota 44 550 złotych, stanowiąca równowartość 21 435,79 CHF, wg kursu 2,0783 zł,

- 12 czerwca 2008 r. kwota 50 000 złotych, stanowiącą 24 517,01 CHF.

Dowód:

- historia spłaty kredytu k. 49.

W dacie zawarcia umowy przez powodów bank miał w ofercie zarówno kredyty w złotych polskich, jak i kredyty denominowane i indeksowane do waluty obcej. Zdecydowana większość klientów banku dokonywała wyboru kredytu powiązanego z frankiem szwajcarskim, ponieważ rata takiego kredytu była niższa w stosunku do kredytu złotówkowego o 30-40%. Różnica w wysokości raty wynikała z zastosowania stawki referencyjnej LIBOR.

Klient zainteresowany zawarciem umowy kredytu informowany był o możliwości zawarcia zarówno kredytu złotówkowego jak i kredytu indeksowanego do waluty obcej. Informowano przy tym, że wprawdzie kredyt indeksowany jest tańszy, ale związany ze zmianą wysokości kursu waluty.

Dowód:

- zeznania świadka A. S. (1) k. 890 - 891, transkrypcja k. 891 a – 891 i.

Zarządzeniem nr (...) Dyrektora Generalnego (...) SA Spółki Akcyjnej Oddział w Polsce z dnia 1 lipca 2009 roku ustalono wzór aneksu do umowy o kredyt hipoteczny do stosowania w relacjach z klientami w przypadku zmiany sposobu spłaty kredytu. Aneks, zawarty na podstawie powyższego wzoru, umożliwiał dokonywanie spłaty rat kapitałowo – odsetkowych w walucie (...).

Dowód:

- zarządzenie nr (...) k. 187 – 189,
- zarządzenie nr (...) k. 190.

Zgodnie z postanowieniem par. 6 Zarządzenia nr (...) Dyrektora Generalnego (...) SA Spółki Akcyjnej Oddział w Polsce z dnia 18 września 2009 r. kursy walut ustalane są w oparciu o:

- obowiązujący w banku w danym czasie spread walutowy,
- kursy średnie publikowane przez NBP,
- rynkowe kursy odpowiednich par walut,
- ocenę bieżącej sytuacji rynkowej dokonaną przez Departament Skarbu.

S. walutowy ustalany jest przez Dyrektora Departamentu Skarbu w porozumieniu z Dyrektorem Generalnym Banku.

Kursy walut ogłaszane są w formie Tabeli Kursowej. Tabela Kursowa publikowana jest w Internecie na stronach Departamentu Skarbu w zakładce R./F. B.. Tabela Kursowa określa obowiązujące w banku w danym czasie kursy walut.

W taki sam sposób ustalano kursy walut w dacie zawarcia umowy przez powodów.

Dowód:

- zarządzenie nr (...) k. 293 – 294,
- zeznania świadka A. S. (2) k. 890, transkrypcja k. 891 a – 891 i.

Pismem z dnia 13 maja 2016 roku kredytobiorcy wezwali bank do wprowadzenia do umowy o kredyt hipoteczny zmian, w terminie 14 dni od otrzymania pisma bądź zaproponowania innego sposobu na zmianę aktualnej niekorzystanej dla kredytobiorców sytuacji:

- 1) usunięcia niedozwolonych klauzul umownych znajdujących się w postanowieniach regulaminu kredytu hipotecznego, pozostającego w ścisłym związku z umową: par. 7 ust. 4, par. 9 ust. 1 i 2, par. 13 ust. 7 ze skutkiem *ex tunc*;
- 2) przyjęcia dla przeliczenia raty spłaty kredytu kursu (...) obowiązującego w dniu zawarcia umowy, ewentualnie kursu według którego kwota wypłacona kredytobiorcom została przeliczona na równowartość (...) wskazaną w par. 2 ust. 1 umowy;
- 3) zsumowania wszystkich wpłat dokonanych w złotych od daty zawarcia umowy tytułem spłaty rat kredytu i podanie tej łącznej kwoty; przeliczenia na nowo rat kredytu z (...) na złoty według kursu waluty ustalonego w wyżej wskazany sposób; wyliczenie i podanie różnicy pomiędzy wpłatami dokonаныmi przez kredytobiorców w złotych przy przeliczaniu kwot wyrażonych w (...) wg kursów podawanych przez bank, a pomiędzy kwotami rat, które powinny zostać zapłacone przez kredytobiorcę przy przeliczaniu rat wyrażonych w (...) na kwoty w złotych przy przyjęciu stałego kursu z dnia uruchomienia kredytu; zwrotu różnicy wynikłej z tego przeliczenia;
- 4) wyliczenia pozostałej do spłaty kwoty kredytu przy przyjęciu kursu (...) o wartości przyjętej w sposób określony w pkt 2 z uwagi na wyżej wskazane przyczyny;

5) ewentualnie ustalenia, że kredyt udzielony na podstawie wyżej wskazanej umowy jest kredytem złotówkowym (bez odwołania do waluty obcej), a to z uwagi na abuzywność wyżej przywołanych postanowień regulaminu.

Dowód:

- pismo z dnia 13.05.2016 r. k. 60 - 61.

Pismem z dnia 21 czerwca 2016 roku bank poinformował kredytobiorców, że wprowadza wskazane poniżej zmiany postanowień regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...). Postanowienie par. 15 ust. 7 – 10 otrzymują nowe zacytowane poniżej brzmienie:

kurs kupna i sprzedaży walut, jak również wysokość spreadu walutowego wyznaczone są z uwzględnieniem poniższych zasad:

1) kurs kupna i sprzedaży walut zamieszczany w tabeli jest ustalany przez bank na podstawie:

a) kursów średnich międzybankowych ((...)), czyli kwotowań kupna i sprzedaży walut na rynku międzybankowym, prezentowanych w serwisie informacyjnym R. o nazwie (...) lub każdej innej, która ją zastąpi lub zmieni, dostępnych na moment ustalania tabeli (zwanymi dalej „kursami z R.”),

b) kursu średniego bankowego ((...)) wyznaczanego na podstawie kursów średnich międzybankowych,

c) indeksu marżowego banku ((...));

2) kurs średni międzybankowy dla pary USD/PLN, EUR/USD oraz USD/ (...) jest wyznaczany poprzez dodanie kursu kupna do kursu sprzedaży danej pary walutowej (tj. kursów z R.) i podzielenie otrzymanej wartości przez 2;

3) zgodnie z punktem 4) średni kurs bankowy dla (...) / PLN jest wyznaczany przez podzielenie średniego kursu międzybankowego dla USD/PLN przez średni kurs międzybankowy dla USD/ (...);

4) zgodnie z punktem 7 kurs kupna oraz sprzedaży dla (...) / PLN zamieszczany w tabeli jest ustalany w następujący sposób:

a) kurs kupna: kurs średni bankowy dla (...) / PLN pomniejszony o wartość indeksu marżowego banku,

b) kurs sprzedaży: kurs średni bankowy dla (...) / PLN jest powiększany o wartość indeksu marżowego banku;

5) zgodnie z punktem 8 wysokość indeksu marżowego banku wynosi 7% kursu średniego bankowego; bank uprawniony jest do stosowania korzystniejszej dla kredytobiorcy wysokości indeksu marżowego bez uzyskania zgody kredytobiorcy;

6) zgodnie z punktem 9 tabela oraz wysokość zastosowanego przez bank indeksu marżowego banku w tabeli są publikowane w każdym dniu roboczym najpóźniej do godziny 9:00 na stronie internetowej banku i są dostępne w placówkach banku;

7) sposób ustalania przez bank kursu kupna i sprzedaży walut zamieszczanych w tabeli, odzwierciedla wzór:

$$\text{kurs średni bankowy ((...)) dla (...) / PLN} = \text{kurs średni międzybankowy ((...)) dla USD/PLN} \times \text{kurs średni międzybankowy dla USD/ (...)}$$

kurs kupna waluty przez bank prezentowany w tabeli: (...) ((...))

kurs sprzedaży waluty przez bank prezentowany w tabeli: (...) + ((...)).

W piśmie wskazano, że powyższe zmiany wchodzi w życie w dniu 1 lipca 2016 roku. Jeżeli kredytobiorca z jakiegokolwiek przyczyn nie zgadza się z powyższymi zmianami, przysługuje mu prawo do wypowiedzenia umowy w ciągu 14 dni od dnia otrzymania pisma.

Dowód:

- pismo z dnia 21.06.2016 r. k. 45 – 47..

J. R. (1) prowadził działalność gospodarczą pod adresem: D., ul. (...), (...)-(…) D., w okresie od dnia 8 maja 2015 r. do dnia 4 maja 2017 r.

Dowód:

- informacja (...) k. 191,

- wniosek o wpis do (...) k. 451 – 456,

- zgłoszenie zaprzestania wykonywania działalności k. 457 – 458,

- zeznania podatkowe k. 444 – 448,

W okresie od dnia 9 maja 2008 r. do dnia 29 sierpnia 2012 r. powodowie wpłacili na poczet spłaty kredytu kwotę 26 185,57 złotych.

W okresie od 18 września 2012 r. do 29 czerwca 2016 r. powodowie wpłacili na poczet spłaty kredytu 6 270,33 franki szwajcarskie.

Dowód:

- opinia biegłego sądowego J. R. (2) k. 1048 – 1084.

Na rozprawie w dniu 17 marca 2023 r. powodowie zostali pouczeni o skutkach prawnych uznania wskazanych w pozwie postanowień umowy kredytu za abuzywne oraz prawach i obowiązkach powodów wynikających z faktu uznania umowy kredytu za nieważną.

Powodowie podtrzymali zarzut uznania umowy za nieważną jako przesłanki uzasadniającej zgłoszone roszczenie zapłaty.

Dowód:

- protokół rozprawy z dnia 17.03.2023 r. k. 1205.

Pozew o zapłatę w niniejszej sprawie wpłynął do Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie w dniu 26 października 2016 r.

Niesporne.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się uzasadnione w części co do kwot:

a) 26 185,57 złotych i odsetek ustawowych za opóźnienie, liczonych w stosunku rocznym od kwot:

- 8 603,16 złotych od dnia 4 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,

- 17 582,42 złote od dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty,

b) 6 270,34 CHF i odsetek ustawowych za opóźnienie, liczonych w stosunku rocznym od dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty.

Powodowie wywodzą roszczenie z faktu nieważności umowy kredytu z dnia 18 stycznia 2008 r. i domagają się zwrotu spełnionego w jej wykonaniu świadczenia:

- w kwocie 26 185,57 złotych tytułem rat kapitałowo – odsetkowych spłaconych w okresie od 9 maja 2008 r. do 29 sierpnia 2012 r.

- w kwocie 6 270,33 CHF tytułem rat kapitałowo – odsetkowych spłaconych w okresie od 18 września 2012 r. do 29 czerwca 2016 r.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowi przepis art. 410 § 2 k.c., który stanowi, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Natomiast z art. 405 k.c. wynika, że kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Przepis art. 58 § 1 - 3 k.c. stanowi, że czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana.

Z kolei z przepisu art. 56 k.c. wynika, że czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

W ocenie Sądu będąca przedmiotem sporu umowa kredytu co do zasady **nie była sprzeczna z istotą stosunku zobowiązaniowego** – umowy kredytu unormowanej w przepisie art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2022 r., poz. 2324).

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Natomiast według art. 69 ust. 2 umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

1) strony umowy;

2) kwotę i walutę kredytu;

3) cel, na który kredyt został udzielony;

4) zasady i termin spłaty kredytu;

4a) w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu;

- 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany;
- 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;
- 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu;
- 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych;
- 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje;
- 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Ponadto stosownie do art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie; w tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

W dacie zawarcia umowy będącej przedmiotem sporu przepisy nie posługiwały się pojęciem kredytu indeksowanego czy też denominowanego i stosowne definicje zostały określone w doktrynie i judykaturze. Kredyt indeksowany to taki kredyt, w którym kwota kredytu wyrażona i wypłacona zostaje w walucie polskiej, a w chwili wypłaty ulega przeliczeniu na walutę obcą, co stanowi podstawę do zastosowania mechanizmu indeksacji. Kredyt denominowany to kredyt, w którym kwota kredytu wyrażona jest w walucie obcej, a następnie wypłacana w walucie polskiej, po przeliczeniu według określonego kursu, przy czym podstawę do określenia wysokości rat stanowi kwota w walucie obcej określona w kredycie. O rodzajów kredytu nie należy mylić z kredytem walutowym. Kredyt walutowy to kredyt, którego kwota wyrażona jest w walucie obcej i spłata również dokonywana jest w walucie obcej. Zarówno kredyt indeksowany jak i kredyt denominowany, nie są kredytami niezgodnymi z art. 69 ust. 3 ustawy Prawo bankowe i mieszczą się w granicach swobody umów. Zasada swobody umów oznacza bowiem, że strony mogą ułożyć umowny stosunek prawny według swej woli, w sposób możliwe najlepiej realizujący ich interesy (art. 353¹ k.c.) i nie mają przy tym obowiązku podporządkowania konstrukcji zawieranej umowy schematowi ustalonemu przez ustawodawcę w przepisach prawa dla konkretnego typu umowy (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 29 września 2022 r., I ACa 1088/21, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2022 r., I CSK 2852/22).

Nadto wskazać należy, że z uwagi na swoje wspólne cechy i ten sam sens gospodarczy umowy kredytu indeksowane (waloryzowane) do waluty obcej i tzw. umowy denominowane w walucie obcej lecz realizowane w walucie polskiej powinny być traktowane w sposób jednolity. Umowa kredytu skonstruowana w sposób taki, jak to określono w będącej przedmiotem sporu umowie, ma charakter umowy o kredyt udzielany w walucie polskiej, a odwołanie się do waluty obcej (w tym przypadku do franka szwajcarskiego) stanowi jedynie klauzulę waloryzacyjną, co oznacza, że kurs waluty szwajcarskiej do waluty polskiej stanowi miernik wartości świadczenia należnego bankowi od kredytobiorcy, natomiast samo to świadczenie podlega spełnieniu w walucie polskiej – podobnie jak wcześniejsze świadczenie banku polegające na wypłacie kwoty kredytu (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 stycznia 2018 roku, I ACa 674/17 i z dnia 6 grudnia 2017 roku, I ACa 558/17 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 listopada 2017 roku, I ACa 1388/16). W uzasadnieniu wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 sierpnia 2012 roku (sygn. akt XVII AmC 5344/11) trafnie wskazuje się na to, że omawiany typ umowy kredytu nie jest kredytem walutowym, lecz kredytem udzielanym w walucie polskiej, przy czym również świadczenie główne kredytobiorcy (tj. spłata kwoty kredytu z odsetkami) jest świadczeniem w walucie polskiej, które już po jego spełnieniu zostaje jedynie przeliczone na walutę obcą (waluta ta stanowi miernik wartości świadczenia, tj. ma sens waloryzacyjny).

Zawarcie tego rodzaju umów kredytowych nie jest również, co do zasady, niezgodne z wynikającą z przepisu art. 358 k.c. zasadą walutowości. Zgodnie z treścią tego przepisu jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie

w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej (par. 1). Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzega inaczej (par. 2). Jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia w walucie polskiej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia, w którym zapłata jest dokonywana (par. 3).

Przywołany przepis nie jest już wyrazem zasady walutowości, która ograniczając dokonywanie rozliczeń świadczeń pieniężnych do złotego, miała w założeniu chronić walutę krajową. Aktualnie zasada, która może być zrekonstruowana na podstawie tego przepisu dotyczy swobody wyboru waluty. Strony, kształtując umownie swoje zobowiązania pieniężne, mogą obrać dowolną walutę, dzięki swobodzie obrotu dewizowego, zapewnionej przez brak w Kodeksie cywilnym oraz prawie dewizowym zasadniczych ograniczeń w zakresie wyrażania i wykonywania zobowiązań w walutach obcych. Przedmiot zobowiązania pieniężnego może zostać zatem ustalony wprost – jako suma pieniężna, jak i przez zastosowanie mechanizmu waloryzacyjnego, w tym denominacji do waluty obcej, pod warunkiem że ustalenie w klauzuli denominacyjnej miernika waloryzacji, jakim jest kurs waluty, następuje przez odwołanie się do czynnika zewnętrznego, obiektywnego i niezależnego od stron umowy. Przepis art. 358 § 1 w brzmieniu obowiązującym od 24.01.2009 r., tj. po zniesieniu zasady walutowości, nie jest przepisem dyspozytywnym, a jedynie ustanawia kompetencję w zakresie wyboru świadczenia przez dłużnika.

Zasada swobody obrotu dewizowego i nieliczne ograniczenia w zakresie możliwości wyrażania zobowiązań pieniężnych w walucie innej niż polska w istotny sposób modyfikują zasadę wyrażoną w art. 358 § 1 k.c., w szczególności w odniesieniu do banków i innych instytucji finansowych, których działalność, prowadzona pod odpowiednim nadzorem (bankowym, ubezpieczeniowym, emerytalnym, nad rynkiem kapitałowym) nie podlega w tym zakresie żadnym ograniczeniom. W Kodeksie cywilnym kwestia, w jakiej walucie ma być spełnione świadczenie pieniężne, gdy kwota zobowiązania wyrażona jest w walucie obcej, nie jest przy tym *expressis verbis* rozstrzygnięta. Wysokość udzielonego kredytu oraz zobowiązania kredytobiorcy wobec banku może być zarówno ustalona wprost jako kwota pieniężna, jak i poprzez zastosowanie mechanizmu waloryzacyjnego, w tym denominacji do waluty obcej (indeksacji do waluty obcej), pod warunkiem, że ustalenie w klauzuli denominacyjnej (indeksacyjnej) miernika waloryzacji, jakim jest kurs waluty, następuje poprzez odwołanie się do czynnika zewnętrznego, obiektywnego i niezależnego od stron umowy. Tak skonstruowana klauzula denominacyjna (indeksacyjna) nie będzie stanowić naruszenia zasady nominalizmu z art. 358¹ k.c. ani zasady swobody umów z art. 353¹ k.c., pod warunkiem jednak, że sformułowana zostanie w taki sposób, aby w umowie kredytu jednoznacznie określone zostały jej elementy przedmiotowo istotne wymienione w art. 69 Prawa bankowego, umożliwiając kredytobiorcy ustalenie poziomu ponoszonego przez niego ryzyka związanego z zaciągnięciem kredytu (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 28 czerwca 2022 r., I ACa 1208/21).

W świetle treści umowy będącej przedmiotem sporu nie ulega wątpliwości, że przedmiotowa umowa była tzw. umową kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego. Konieczność ustalenia wysokości zobowiązania powódki w oparciu o kursy walut ustalane przez bank w tabeli kursów samo w sobie nie oznacza nieważności stosunku zobowiązaniowego jako naruszającego granice swobody umów wyznaczone przepisem art. 353¹ k.c. Należy bowiem zwrócić uwagę na fakt, że zasada swobody umów swoje zastosowanie ma w obrocie powszechnym, a więc w obrocie między jednostkami autonomicznymi i równorzędnymi, dlatego też w ramach swobody umów w obrocie powszechnym dopuszczalne byłoby takie postanowienie umowne, w którym to wartość świadczenia opierana byłaby o tabele stosowane przez bank, pod warunkiem ich stosowania we wszystkich relacjach z bankiem bez dyskryminującego odniesienia w stosunku do charakteru relacji z bankiem. Powyższe stwierdzenie oczywiście nie oznacza, że takie same są granice dopuszczalności ukształtowania stosunku prawnego w relacji do stosunków prawnych z udziałem konsumentów, jednakże to realizowane jest przy wykorzystaniu instytucji niedozwolonych postanowień umownych, wprowadzających odmienny reżim prawny niż klasyczna nieważność czynności prawnej w rozumieniu art. 58 § 1 k.c.

Analiza treści umowy wskazuje natomiast, że postanowienia określające tzw. mechanizm indeksacji, zawarte w par. 7 ust. 4, par. 9 ust. 1 i 2, par. 13 ust. 7 oraz par. 21 ust. 3 Regulaminu, stanowią klauzule abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c.

Przepis art. 385¹ k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (par. 1). Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. (par. 2). Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (par. 3). Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje (par. 4).

Zgodnie natomiast z przepisem art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Na wstępie wskazać należy, że wykładnia językowa przepisu art. 385² k.c. nie stwarza podstaw do przyjęcia, że w ramach oceny abuzywności postanowienia istotny jest sposób jego stosowania przez przedsiębiorcę i decydujące znaczenie ma nie to, w jaki sposób przedsiębiorca stosuje klauzulę umowną i dla kogo jest to korzystne, lecz to, w jaki sposób postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta. Zatem przedmiotem oceny jest już samo postanowienie i sposób, w jaki określa ono prawa i obowiązki stron, a w szczególności jak tak określone prawa i obowiązki kształtują pozycję konsumenta w stosunku prawnym. Wynika stąd, że art. 385¹ k.c. jest instrumentem kontroli treści umowy, natomiast to, w jaki sposób postanowienie jest stosowane, jest kwestią odrębną, do której przepis ten wprost się nie odnosi. Okoliczności związane z samym wykonaniem umowy nie mają znaczenia dla oceny abuzywności jej postanowień. Nie ma zatem znaczenia jaki konkretnie kurs waluty był stosowany przez bank przy każdej kolejnej operacji przeliczenia świadczeń pieniężnych oraz to, czy w istocie kurs ten odbiegał od kursu „rynkowego”. Postanowienie umowne ma niedozwolony charakter nie dlatego, że jest w niewłaściwy sposób wykorzystywane przez bank - tym bardziej, że jest to okoliczność, która w toku wykonywania umowy może się zmieniać. To samo postanowienie nie może być abuzywne bądź tracić taki charakter jedynie w wyniku przyjęcia przez jedną ze stron umowy określonego sposobu jej wykonania, korzystania bądź niekorzystania z wynikających z niego uprawnień. Nie ma znaczenie również i zawarcie w toku wykonywania umowy aneksu, który uszczegóławia postanowienia umowy. Oceny abuzywności postanowień umownych dokonuje się bowiem według stanu z chwili zawarcia umowy z pominięciem późniejszych okoliczności. Ustawowe uregulowanie kwestii spreadu już w toku realizacji umowy kredytu frankowego nie sanuje kwestii ryzyka kursowego, jakie powstało po stronie kredytobiorcy z chwilą zawarcia umowy kredytu. To ryzyko podlega dalej kontroli pod kątem uczciwości, chyba że odpowiednie postanowienia umowne zostały sporządzone prostym i zrozumiałym językiem. Nie ma zatem podstaw do przyjęcia, że zawierając aneks do umowy strony sanowały abuzywne postanowienia. Innymi słowy przy ocenie istnienia abuzywności należy badać wyłącznie stan istniejący w momencie zawarcia kontraktu, nie zaś powstały później (por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 14 lipca 2022 r., I ACa 286/22; wyrok SA w Gdańsku z dnia 20 maja 2022 r., I ACa 32/22; wyrok SA w Łodzi z dnia 4 marca 2022 r., I ACa 1056/21; wyrok SA w Szczecinie z dnia 18 stycznia 2022 r. I ACa 200/21; wyrok SA w Białymstoku z dnia 22 grudnia 2021 r., I ACa 846/20; wyrok SA w Poznaniu z dnia 16 grudnia 2021 r., I ACa 769/20).

Klauzulą niedozwoloną w rozumieniu cytowanego przepisu art. 385¹ k.c. jest zatem takie postanowienie umowy zawartej z konsumentem, które spełnia łącznie wszystkie przesłanki określone w przepisie art. 385¹ k.c., tj.:

1) nie jest postanowieniem uzgodnionym indywidualnie,

- 2) nie jest postanowieniem w sposób jednoznaczny określającym główne świadczenia stron,
- 3) kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Materiał dowodowy sprawy dał podstawy do ustalenia, że w dacie zawarcia umowy kredytu powodowie mieli status konsumentów w rozumieniu przepisu art. 22¹ k.c. Zgodnie z jego treścią za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zakup i zabudowa nieruchomości, która była kredytowana na podstawie łączącej strony umowy, nie był związany z prowadzoną przez J. R. (1) działalnością gospodarczą. Jak wynika z wydruku z (...) złożonego przez stronę pozwaną, J. R. (1) rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej w dniu 8 maja 2015 r., a zatem po upływie 8 lat od dnia zawarcia umowy. Brak przy tym dowodu na fakt, że z zamiarem prowadzenia działalności gospodarczej na nieruchomości położonej w D. powód nosił się już w styczniu 2008 r., kiedy to zawarto umowę kredytu.

Materiał dowodowy sprawy nie dał również podstaw do ustalenia, aby sporne postanowienia umowy były indywidualnie uzgadniane przez powodów.

Zgodnie z przepisem par. 3 art. 385¹ k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. Odnosi się to w szczególności do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. W piśmiennictwie przyjmuje się, że nie są postanowieniami indywidualnie negocjowanymi („uzgodnionymi”) klauzule sporządzone z wyprzedzeniem, w sytuacji gdy kontrahent nie miał wpływu na ich treść, nawet jeżeli są one zawarte we wzorcu wykorzystanym tylko jednorazowo. W niniejszej sprawie kwestionowane postanowienie umowne nie było uzgodnione indywidualnie przez strony, przy czym nieistotne jest, czy istniała możliwość negocjacji tego postanowienia, a to, czy to konkretne postanowienie powstało wskutek negocjacji. Za indywidualnie uzgodnione można uznać jedynie te postanowienia, które były przedmiotem negocjacji, bądź są wynikiem porozumienia lub świadomej zgody co do ich zastosowania.

Na podstawie zeznań powodów w charakterze strony Sąd ustalił, że powodowie, poza wyborem wysokości kwoty kredytu oraz wyborem waluty indeksacji nie mieli żadnego wpływu na sam mechanizm indeksacji. Nie zaoferowano im nawet zawarcia umowy kredytu w złotych polskich bez indeksacji do waluty obcej. Zdecydowali się na zawarcie umowy w złotych polskich z indeksacją do waluty (...), opierając się na informacji udzielonej przez pracownika banku, że kredyt z indeksacją do tej waluty jest korzystniejszy z uwagi na niższą ratę. Powodom nie wyjaśniono przy tym, czy jest „indeksacja” kredytu do waluty obcej, ani też jakie ryzyko wiąże się z waloryzowaniem kredytu do waluty obcej. Ani z treści wniosku o udzielenie kredytu ani z samej umowy nie wynika, aby kredytobiorca miała jakikolwiek wpływ na mechanizm ustalania kursu kupna czy sprzedaży franka szwajcarskiego, który był podstawą ustalenia wysokości rat kapitałowo – odsetkowych i tym samym wysokości zobowiązania. Brak indywidualnego uzgodnienia kwestionowanych przez powodów postanowień umownych dotyczących indeksacji wynika z samego charakteru zawartej umowy – opartej o treść stosowanego przez bank wzorca umownego. Taki sposób zawierania umowy w zasadzie wyklucza możliwość indywidualnego wpływania przez konsumenta na treść powstałego stosunku prawnego, poza ustaleniem kwoty kredytu, ewentualnie wysokości oprocentowania, marży czy prowizji. Tymczasem, aby można było przyjąć, że jakiegokolwiek postanowienie umowne było indywidualnie uzgadniane, wpływ konsumenta na jego treść musi mieć charakter realny, rzeczywiście zostać mu zaoferowany, a nie polegać na teoretycznej możliwości wystąpienia z wnioskiem o zmianę określonych postanowień umowy. Nie stanowi też indywidualnego uzgodnienia dokonanie wyboru przez konsumenta jednego z rodzajów umowy przedstawionej przez przedsiębiorcę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2019 r., IV CSK 13/19). Pozwany nie wykazał zresztą, aby powodom zaoferowano możliwość negocjowania postanowień umowy kreujących mechanizm indeksacji kredytu. Takiej możliwości nie stwarza bowiem sama możliwość uzyskania przez zawarciem umowy wzorca umowy stosowanego przez bank oraz zapoznanie się z regulaminem udzielania kredytów hipotecznych stosowanym przez ten bank.

Aktualnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje stanowisko przyjmujące, że zastrzeżone w umowie kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy. W konsekwencji w ten sposób należy też ocenić postanowienie stanowiące część mechanizmu indeksacyjnego, określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia walutowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, z dnia 7 listopada 2019 r. IV CSK 13/19, z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 lipca 2022 r., I ACa 1290/21). Zawarte zatem w umowie klauzule indeksacyjne dotyczące przeliczania salda kredytu z PLN na (...), a następnie z (...) na PLN, po kursach kupna i sprzedaży z tabeli kursowej banku, określają główne świadczenie stron umów kredytu indeksowanego. Tego rodzaju postanowienia umowne nie podlegają ocenie z punktu widzenia przepisów o niedozwolonych klauzulach umownych, o ile zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Taka sytuacja jednakże nie miała miejsca w okolicznościach faktycznych sprawy.

W ocenie Sądu uznać należy, że kwestionowane postanowienia umowne zostały sformułowane niejednoznacznie w części, w jakiej odwołują się do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie ustalanego przez pozwany bank, kursu waluty (kupna/sprzedaży), bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu wymiany waluty. Wprowadzone do przedmiotowej umowy klauzule indeksacyjne, odwołujące się do tabeli kursów sporządzanej każdego dnia roboczego przez bank, a więc pozostawiające ustalenie kursu wymiany pozwanemu, z samej już istoty zaprzeczają wymogowi przedstawienia kredytobiorcy (powodom) w przejrzysty sposób, mechanizmu ustalania tych kursów, tak aby mógł on w oparciu o obiektywne kryteria oszacować wysokość swojego zobowiązania. Wobec powyższego, skoro główne świadczenie powodów w postaci kwoty kredytu do spłaty, przy przyjęciu kursu ustalonego arbitralnie przez pozwany bank nie zostało określone w sposób jednoznaczny, w niniejszej sprawie możliwym było uznanie powyższych klauzul za abuzywne, jako sprzecznych z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszających interesy konsumenta.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej podkreślał, że wymogu przejrzystości warunków umownych nie można zawęzić do zrozumiałości tych warunków pod względem formalnym i gramatycznym, lecz przeciwnie, z uwagi na to, że system ochrony konsumentów opiera się na założeniu, iż konsument jest stroną słabszą niż przedsiębiorca, między innymi ze względu na stopień poinformowania, ów wymóg wyrażenia warunków umownych prostym i zrozumiałym językiem i w konsekwencji przejrzystości musi podlegać wykładni rozszerzającej. Wobec powyższego wymóg, aby warunek umowny był wyrażony prostym i zrozumiałym językiem, należy rozumieć w ten sposób, iż powinien być on rozumiany jako nakazujący także, by umowa przedstawiała w sposób przejrzysty konkretne działanie mechanizmu, do którego odnosi się ów warunek, a także, w zależności od przypadku, związek między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych warunkach, tak by konsument był w stanie oszacować, w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria, wpływające dla niego z tej umowy konsekwencje ekonomiczne. Od konsumenta wymagać można rozwagi, uważnego i krytycznego podejścia do przedstawianej mu oferty, połączonego z przeanalizowaniem udzielonych mu informacji. Jednakże podstawowym wymogiem pozwalającym na ocenę zachowania konsumenta jest uprzednie spełnienie przez przedsiębiorcę ciężących na nim obowiązków informacyjnych. Nie może znaleźć akceptacji próba nałożenia na konsumenta obowiązków, które w istocie sprowadzałyby się do założenia pełnej nieufności wobec przedstawianej mu przez przedsiębiorcę oferty i połączonych z tym informacji. Konsument nie ma obowiązku weryfikować udzielanych mu przez przedsiębiorcę informacji, poszukiwać w innych źródłach wyjaśnienia wszelkich niejasności, sprzeczności czy wreszcie ewentualnej nieprawdziwości przedstawianych mu danych i informacji. Nie może działać przy założeniu, że przedsiębiorca chce go oszukać, wykorzystać jego niedoświadczenie czy brak wiedzy. Przeciwnie – ma pełne prawo działać w zaufaniu do przedsiębiorcy, udzielanych mu przez niego informacji i w oparciu o nie dokonywać swoich wyborów. Natomiast obciążenie konsumenta niekorzystnymi dla niego skutkami niezachowania odpowiedniej ostrożności, rozwagi i krytycyzmu może nastąpić dopiero w sytuacji, w której zostanie ustalone, że uprzednio zostały mu przedstawione adekwatne, pełne i zrozumiałe informacje. Informacje te muszą być przy tym przedstawione w odpowiednim czasie, przed zawarciem umowy, tak aby konsument miał możliwość spokojnego zapoznania się z nimi i ich analizy.

Kredytobiorca musi zostać jasno poinformowany, że podpisując umowę kredytu w obcej walucie, ponosi pewne ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie. Przedsiębiorca musi przedstawić ewentualne wahania kursów wymiany i ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, zwłaszcza w przypadku, gdy konsument będący kredytobiorcą nie uzyskuje dochodów w tej walucie. Kwestia ta powinna zostać rozpatrzona w świetle całokształtu istotnych okoliczności faktycznych, do których zaliczają się formy reklamy i informacji stosowane przez kredytodawcę w procesie negocjacji umowy kredytu (por. wyroki (...) z 20 września 2017 roku w sprawie C-186/16 i z 20 września 2018 roku, w sprawie C-51/17). Nie jest zatem wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od kredytobiorcy oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat, na nabycie nieruchomości stanowiącej z reguły dorobek życia przeciętnego konsumenta, mechanizmu działania ryzyka kursowego, wymagało szczególnej staranności ze strony banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 11 lipca 2022 r., I ACa 745/21).

Powodowie zaprzeczyli, aby zostali w sposób wyczerpujący i zrozumiały poinformowani o skutkach, jakie wiążą się z zastosowaniem w umowie mechanizmu indeksacji oraz o wypływających z umowy konsekwencjach ekonomicznych, w tym przyjęcia przez kredytobiorcę ryzyka kursowego, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty. Pozwany Bank nie wykazał również aby przekazał powodom posiadane przez siebie informacje o historycznych zmianach kursu, w szczególności o wcześniejszych wahaniami kursu (...) oraz jego zmienności. Brak jest również dokumentu, z którego wynikałoby, iż powodowie zostali poinformowani, że w zasadzie ryzyko kursowe jest nieograniczone. Przede wszystkim nie poinformowano ich o sposobie ustalania kursu waluty na potrzeby ustalenia wysokości obciążającego ich zobowiązania i wysokości raty ani o istnieniu tabel kursu tych przeliczeń prowadzonych przez pozwany bank. Nie przedstawiono również żadnych symulacji wskazujących jak będzie zmieniała się wysokość raty i wysokość salda zadłużenia w przypadku zmiany kursu waluty. W szczególności nie poinformowano powodów, że zmiana kursu franka szwajcarskiego skutkuje nie tylko zmianą wysokości raty kapitałowo – odsetkowej, ale przede wszystkim zmianą (wzrostem) wysokości kwoty, którą powodowie zobowiązani są zwrócić bankowi. Strona pozwana nie zaoferowała żadnego dowodu, który pozwoliłby na zdyskwalifikowanie zeznań strony powodowej. W szczególności nie zaoferowano żadnego dowodu, który pozwoliłby na ustalenie, że powodom udzielono szczegółowych i zrozumiałych dla nich informacji co do kształtowania kursu waluty wskazywanego w tabeli walut banku oraz wpływu zmian kursu waluty na wysokość zobowiązania i wysokość rat kapitałowych. Nie mieli oni zatem możliwości realnej oceny ryzyka kursowego i świadomej akceptacji tego ryzyka. Z treści zeznań świadka A. S. (2) wynika w jaki sposób bank kształtował kurs kupna/sprzedaży walut. Nie stanowią one natomiast dowodu, że takie informacje zostały udzielone powodom przy zawarciu umowy oraz że na ich podstawie byli oni w stanie oszacować wynikające z wahaniami kursów waluty ryzyko. Powodowie nie świadczą pracy, która wiązałaby się ze znajomością prawa bankowego oraz mechanizmów ustalania kursów walut. Niewątpliwie doszło zatem do rażącego naruszania interesów powodów, którzy zostali narażeni na brak bezpieczeństwa ekonomicznego z uwagi na brak możliwości realnego przewidzenia skutków finansowych umowy. O ile umowa kredytu z natury swej wiąże się z pewną niepewnością dla kredytobiorcy co do możliwości jej spłaty, to jednak w poprawnie ukształtowanym stosunku prawnym dotyczy to wyłącznie okoliczności dotyczących kredytobiorcy (to jest jego stanu majątkowego determinowanego możliwościami zarobkowymi czy też koniunkturą gospodarczą), a nie okolicznościami leżącymi po stronie kredytodawcy i możliwością ustalania przez niego wysokości zobowiązania.

W rezultacie należało przyjąć, że zakwestionowane przez powodów postanowienia umowne wprowadzające mechanizm indeksacji zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny.

Nadmienić należy, że kwestia abuzywności mechanizmu indeksacji nie została zmieniona przez wejście w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy Prawo bankowe i innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984), tzw. „ustawy antyspreadowej”. Wejście w życie przepisów „ustawy antyspreadowej” nie wyłącza możliwości powoływania się na abuzywność klauzul związanych z niejasnym i jednostronnym sposobem określania kursu waluty, po jakim ma być dokonywana spłata, zawartych w umowach kredytowych, które podpisane i realizowane były jeszcze przed wejściem w życie tej nowelizacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, Lex nr 2642144; wyrok SA w Katowicach z dnia 28 lipca 2022 r., I ACa 1244/21).

W okolicznościach faktycznych sprawy omawiane postanowienia niewątpliwie kształtują prawa i obowiązki powódki - konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez kontrahenta konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Pojęcia te mają charakter niedookreślony i ocenny; wymagają dokonania ich wykładni w każdej sprawie indywidualnie, z uwzględnieniem celu umowy, charakteru stosunku zobowiązaniowego, jak również zwyczajów i norm przyjętych w konkretnej dziedzinie aktywności gospodarczej (jest to szczególnie istotne w takich dziedzinach, które wytworzyły własne wzorce etyczne postępowania wobec konsumentów – takich jak bankowość, działalność ubezpieczeniowa itp.). Podstawowym elementem przyjętych w obrocie gospodarczym dobrych obyczajów jest zasada lojalności, uczciwości i szacunku wobec kontrahenta. Sprzeczne z dobrymi obyczajami będą więc takie działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezinformacji, wykorzystania naiwności lub niewiedzy klienta, wprowadzenia go w błąd co do realnych obciążeń i ryzyka związanego z umową oraz co do tego, jakie świadczenia na swoją rzecz zastrzegł przedsiębiorca. Jeśli chodzi o pojęcie „interesu konsumenta”, to obejmuje ono elementy ekonomiczne (przede wszystkim związane z zachowaniem ekwiwalentności świadczeń stron oraz proporcjonalności obciążeń nałożonych na konsumenta do realnych kosztów związanych z umową i wartości świadczeń uzyskanych przez konsumenta), ale również pozaekonomiczne, takie jak pewność obrotu, zaufanie, czas poświęcony na realizację swoich uprawnień, przekonanie o rzetelnym potraktowaniu przez drugą stronę umowy. Ustawodawca wymaga, by naruszenie interesów konsumenta przez klauzulę niedozwoloną nastąpiło w stopniu „rażącym”, a zatem musi być to naruszenie znaczne, polegające na drastycznym odejściu od zasad uczciwego obrotu, lojalności, szacunku dla drugiej strony umowy. Działanie wbrew „dobrym obyczajom” w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 września 2012 roku, sygn. VI ACa 461/12). Rażąco naruszenie interesów konsumentów polega w tym kontekście na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, sygn. I CK 832/04). Oceny natomiast zgodności postanowienia z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będąca przedmiotem oceny (art. 385² k.c.).

Już sam mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, który pozostawia bankowi całkowitą swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, a klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną przedsiębiorcy w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. (por. wyrok SN z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14). Zawarte w przedmiotowej umowie klauzule przeliczeniowe uznać należy za abuzywne ze względu na odwoływanie się przez nie do ustalanego w sposób nieobiektywny kursu (...), nie zaś do obiektywnych wskaźników, na które żadna ze stron nie miałyby wpływu. Zawarte w spornej umowie klauzule pozwalały pozwanemu bankowi kształtować kurs wedle swojej woli w zakresie wysokości spreadu walutowego. Na mocy

powołanych postanowień pozwany mógł jednostronnie i w sposób wiążący modyfikować wskaźnik, według którego obliczana była wysokość zobowiązania powodów, a tym samym mógł wpływać na wysokość jego świadczenia. Przyznanie sobie przez pozwanego prawa do jednostronnego regulowania wysokości kwoty kredytu podlegającej zwrotowi oraz wysokości rat kredytu poprzez samodzielne wyznaczanie kursów kupna oraz sprzedaży franka szwajcarskiego – dowolnego kształtowania wysokości tzw. spreadu, przy jednoczesnym pozbawieniu powodów jakiegokolwiek wpływu na ten element, bez wątpienia narusza jego interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Pojęcie „spreadu” oznacza wynagrodzenie za wykonanie usługi wymiany waluty. W niniejszej sprawie pomiędzy stronami, w ramach przedmiotowej umowy nie dochodziło jednak do faktycznej transakcji wymiany walut, a więc pobieranemu od powodów „spreadowi” nie odpowiadało żadne świadczenie banku. W istocie była to zatem prowizja na rzecz pozwanego, której wysokości powód nie mógł oszacować, nie podlegała ona w zasadzie żadnej kontroli. Wysokość tej prowizji zależała wyłącznie od pozwanego. Wobec powyższego treść kwestionowanych postanowień umożliwiała pozwanemu bankowi na jednostronne kształtowanie sytuacji powodów w zakresie wysokości otrzymanego świadczenia, a także spłaty zobowiązania wobec banku, przez co zakłócona została równowaga pomiędzy stronami przedmiotowej umowy. W orzecznictwie powszechnie uznaje się klauzule umowne, które pozwalają bankowi na arbitralne ustalanie kursów, od których zależy wysokość zobowiązania kredytobiorcy, za klauzule abuzywne, zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. i jako takie niewiążące konsumenta (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 17 sierpnia 2022 r., I ACa 1456/21; postanowienie SN z dnia 11 sierpnia 2022 r., I CSK 2679/22).

Nadto wskazać należy, że postanowienie umowy o treści: „Raty kapitałowo – odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku SA obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50” zostało prawomocnie uznane za niedozwolone wyrokami Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 26 stycznia 2011 r. (XVII AmC 1531/09) oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2013 r. (VI ACa 441/13). Klauzula została wpisana do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod numerem wpisu (...). W sprawie niniejszej powinna znaleźć zastosowanie rozszerzona prawomocność materialna orzeczeń Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jako że powyższe postanowienia wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych zawierają w sobie tożsamą treść oraz regulują prawa i obowiązki stron w jednakowy sposób jak zapisy kwestionowane w będącej przedmiotem sporu umowie. Zgodnie z wyrokiem (...) z dnia 21 grudnia 2016 r. (C-119/15 Biuro (...) Spółka z o.o. Sp. K.) dopuszczalna jest możliwość ukarania przedsiębiorcy stosującego postanowienie umowne materialnie identyczne, zwłaszcza pod względem szkodliwych dla konsumenta skutków, z postanowieniem prawomocnie uznany za niedozwolone i wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych w postępowaniu, w którym przedsiębiorca ten nie brał udziału (tzn. prowadzonym wobec innego przedsiębiorcy).

Postanowienia par. 7 ust. 4, par. 9 ust. 2 pkt 1 i 2, par. 13 ust. 7 i par. 21 ust. 3 Regulaminu, stanowiącego integralną część umowy kredytu, stanowią zatem niedozwolone klauzule umowne i jako takie nie wiążą powodów.

Konieczne jest więc ustalenie, jaki skutek dla umowy kredytu z dnia 18 stycznia 2008 r. ma wyeliminowanie wyżej wskazanych niedozwolonych postanowień umownych.

Do elementów przedmiotowo istotnych umowy kredytu indeksowanego, ze względu na genezę i przyczyny wyodrębnienia tego rodzaju umów kredytowych, niewątpliwie należy zaliczyć klauzule indeksacyjne oraz oprocentowanie oparte na stopie referencyjnej charakterystycznej dla waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt ((...), nie zaś WIBOR). Mając na względzie wszystkie powołane wyżej okoliczności sprawy strony niniejszego postępowania nie zawarłyby spornej umowy bez postanowień przewidujących indeksację kredytu. Za powyższym twierdzeniem przemawia chociażby ustalenie wysokości odsetek w oparciu o stopę procentową stosowaną na rynku do waluty szwajcarskiej (tj. w oparciu o stawkę referencyjną LIBOR dla waluty (...)). Należy bowiem zauważyć, że na

rynku finansowym nie są znane umowy kredytów złotych oprocentowanych przy wykorzystaniu stóp procentowych przeznaczonych dla waluty (...), gdyż udzielenie kredytu w PLN oprocentowanego po stawce LIBOR jawi się jako nieuzasadnione ekonomicznie. Dla waluty PLN, zgodnie z regulacjami rynku krajowego, wyznaczana jest stawka WIBOR i ma ona zastosowanie do oprocentowania kredytów złotych. Przy wykorzystaniu stawki LIBOR dla kredytu udzielanego w PLN dochodziłoby bowiem do użycia niewłaściwej ceny pieniądza. Użycie zaś stawki WIBOR dla kredytów denominowanych lub indeksowanych walutami obcymi, powodowałoby duże ryzyko braku możliwości pokrycia kosztów finansowania kredytu przez bank, co stoi w sprzeczności z zasadą odpowiedzialności za zgromadzone środki. Przy udzielaniu kredytów banki zobowiązane są zapewnić zabezpieczenie udzielanych kredytów poprzez zaciągnięcie zobowiązań w walucie tego kredytu. Jeśli kredyt udzielony klientowi będzie oprocentowany według stopy LIBOR (z założenia niższej niż dla innych walut), a zobowiązanie banku według wyższej stopy WIBOR – właściwej dla kredytów złotych, to doprowadzi to do natychmiastowego wygenerowania straty po stronie banku. W związku z powyższym uznać należy, że niewątpliwie bez zakwestionowanych postanowień przedmiotowa umowa kredytu denominowanego traci swoją odrębność prawną. W tych warunkach umowa kredytu nie zostałaby zawarta w ogóle, względnie zostałaby zawarta na warunkach odmiennych (np. jako kredyt w złotówkach oprocentowany według stopy WIBOR).

Powyższe oznacza więc, że nieważność powoływanych klauzul denominacyjnych prowadzi do nieważności spornej umowy kredytu w całości ex tunc na podstawie art. 58 § 3 k.c.

Konieczne jest zatem ustalenie, czy zakwestionowane postanowienia umowne mogą być zastąpione innymi postanowieniami.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie popiera stanowisko judykatury, zgodnie z którym brak jest możliwości modyfikacji postanowień umownych uznanych za wadliwe. Zgodnie z orzecznictwem (...) dyrektywa 93/13/EWG sprzeciwia się modyfikacji przez sąd treści umowy w taki sposób, aby wyeliminować abuzywność kontrolowanego postanowienia. (...) uznał, że tego rodzaju praktyka orzecznicza podważałaby odstraszaające względem profesjonalistów działanie mechanizmu niezwiązania konsumenta postanowieniami abuzywnymi. Rzeczeni profesjonalisci nadal mieliby pokusę, by posługiwać się tymi postanowieniami, skoro sądowa modyfikacja treści umowy przez sąd służyłaby także ich interesom” (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14.06.2012r., C-618/10). Powyższy pogląd, znajduje dodatkowo odzwierciedlenie w krajowym orzecznictwie, gdzie tak jak w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu I Wydział Cywilny z dnia 6 lutego 2017 r. (sygn. akt I ACa 1585/16, opubl. OSAW 2017/3/364 oraz LEX nr 2340273), podkreśla się, iż „jeśli określone postanowienie umowne uznane zostało za niedozwolone, jego modyfikacja przez sąd jest niedopuszczalna. Nie znajduje bowiem żadnej podstawy prawnej zastąpienie bezskutecznej klauzuli innym postanowieniem umownym albo ukształtowanie wysokości świadczenia objętego klauzulą abuzywną do takiej wysokości, przy której można by ją uznać za dozwoloną, a przez to wiążącą strony”. Niemożność wypełnienia luk powstałych po wyeliminowaniu klauzul odnoszących się do tabeli kursowych akcentowano w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019r. /sygn. akt C-260/18/ gdzie zaznaczono, że „art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, w przypadku gdy strony umowy wyrażą na to zgodę” /pkt 62, wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019r. w sprawie C-260/18/. Tak ograniczony stosunek prawny należy więc uznać za nieważny jako sprzeczny z naturą stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 października 2019 r., V ACa 567/18, Lex nr 276103).

Jednocześnie nieważności stosunku prawnego, w okolicznościach faktycznych sprawy, nie sprzeciwia się względem na ochronę interesów konsumenta, który mógłby być postawiony w sytuacji bez wyjścia wskutek konieczności natychmiastowej spłaty całego kredytu. Powodowie, poinformowani o skutkach prawnych uznania wskazanych w pozwie postanowień umowy kredytu za abuzywne oraz prawach i obowiązkach powodów wynikających z faktu

uznania umowy kredytu za nieważną, podtrzymali zarzut uznania umowy za nieważną, jako przesłanki uzasadniającej zgłoszone roszczenie zapłaty. Wskazali, że przesłankowe stwierdzenie nieważności umowy jest dla nich korzystne (protokół rozprawy z dnia 17.03.2023 r. k. 1205).

W świetle powyższego uznać należało, że umowa kredytu z dnia 18 stycznia 2008 roku jest nieważna.

Stwierdzenie, że umowa kredytu jest nieważna, wywołuje ten skutek, że powodowie nie byli zobowiązani do zapłaty na rzecz pozwanego banku jakichkolwiek kwot wynikających z tej umowy.

Na podstawie opinii biegłego sądowego J. R. (2) Sąd ustalił, że w okresie od dnia 9 maja 2008 r. do dnia 29 sierpnia 2012 r. powodowie wpłacili na poczet spłaty kredytu kwotę 26 185,57 złotych. W okresie od 18 września 2012 r. do 29 czerwca 2016 r. powodowie wpłacili na poczet spłaty kredytu 6 270,33 franki szwajcarskie. Ustalenia biegłego w powyższym zakresie nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

W zakresie rozliczeń stron, będących konsekwencją nieważności umowy kredytu, Sąd podziela w całości argumentację prawną przedstawioną przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r.(sygn. akt III CZP 11/20), w której stwierdzono między innymi, że stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu. Oznacza to, że w razie nieważności umowy kredytu dokonywane przez niedoszłego kredytobiorcę płatności, mające stanowić spłatę wykorzystanego kredytu, są świadczeniami nienależnymi, podobnie jak świadczeniem nienależnym jest w takiej sytuacji wypłata środków pieniężnych przez bank. Zgodnie zaś z art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c. świadczenia nienależne podlegają zwrotowi. Proste zastosowanie tej reguły prowadzi do wniosku, że między bankiem a niedoszłym kredytobiorcą powstają wówczas różne zobowiązania restytucyjne: zobowiązanie niedoszłego kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanych środków pieniężnych oraz zobowiązania banku do zwrotu uiszczonych płatności. Przepisy art. 410 i n. k.c. nie zawierają żadnej odrębnej regulacji, która wskazywałaby na jakąkolwiek zależność tych zobowiązań, w szczególności odwzorowującą zamierzony przez strony związek między obowiązkami mającymi wynikać z umowy kredytu (choćby na wzór art. 495 k.c.). W przypadku nieważności umowy wzajemnej zobowiązania stron do zwrotu otrzymanych nienależnie świadczeń są co do zasady od siebie niezależne, co odpowiada aprobowanej w doktrynie i przez Sąd Najwyższy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, Glosa 2020, nr 4, s. 67) teorii dwóch kondykcji, przeciwstawianej teorii salda, zgodnie z którą w przypadku nieważnej umowy wzajemnej przedmiotem roszczenia restytucyjnego nie jest osobno każde ze spełnionych świadczeń, lecz jedynie nadwyżka wartości jednego z nich nad wartością drugiego, w związku z czym poszczególne świadczenia wzajemne stanowią jedynie wartości rachunkowe (nie podlegają zasadzie aktualności wzbogacenia), powstaje tylko jedno roszczenie restytucyjne, a dłużnikiem jest ten, komu ta nadwyżka (dodatknie saldo) przypadła (i nie została następczo utracona).

W konsekwencji Sąd orzekający nie znajduje co do zasady uzasadnionej argumentacji prawnej teorii salda jako podstawy rozliczeń stron nieważnej umowy kredytu. Przyjąć należy jako obowiązującą teorię dwóch kondykcji.

W ocenie Sądu brak podstaw do przyjęcia, aby zaistniały przesłanki do odmowy uwzględnienia żądania pozwu na podstawie przepisu art. 411 pkt 1 k.c. Zgodnie z jego treścią nie można żądać zwrotu świadczenia jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej.

Celem przepisu art. 411 pkt 1 k.c. jest przekreślenie roszczenia restytucyjnego w tych wypadkach, gdy spełniający świadczenie ma pełną, nienaruszoną przez jakiegokolwiek wątpliwości świadomość, że może bez ujemnych dla siebie konsekwencji prawnych go nie wykonać, a mimo to je spełnia. (...) w rozumieniu art. 411 pkt 1 k.c. jest to całkowita świadomość tego, iż świadczenie się nie należy i że spełniający je może bez ujemnych dla siebie konsekwencji prawnych go nie wykonać, a mimo to je spełnia. Świadomość spełniającego świadczenie zachodzi wtedy, gdy zarówno znany jest mu stan faktyczny, jak i stan prawny uzasadniający brak obowiązku świadczenia. Istotne znaczenie dla oceny stanu wiedzy ma przy tym data spełnienia świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 czerwca 2017 roku, I ACa 69/17; wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 21 października 2016 roku, I ACa 1760/15 oraz z dnia 15 stycznia 2015 roku, I ACa 1035/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 maja 2014 roku, I ACa 246/14). Ryzyko spełnienia takiego świadczenia musi ponosić jedynie solvens (volenti non fit iniuria). Jednakże w wypadku, gdy accipiens dobrowolnie oddał tak spełnione świadczenie solvensowi, nie może żądać jego zwrotu (brak regulacji tej kwestii, ale przyjęcie tezy przeciwnej byłoby nierozsądne; zachodzi tu analogia do zobowiązań naturalnych) (zob. P. Księżak, *Bezpodstawne...*, s. 207). Jednocześnie wskazać należy, że wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być utożsamiane z wymaganą przez przepis art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika o braku powinności spełnienia świadczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 grudnia 1997 roku, III CKN 236/97, z dnia 10 czerwca 2003 roku, I CKN 390/01). Należy podkreślić, że reguła wypływająca z powyższego przepisu dotyczy wyłącznie przypadku nieistnienia zobowiązania (condictio indebiti). Nie wpływa zatem ujemnie na skuteczność kondykcji fakt, że solvens w chwili spełnienia świadczenia wiedział, że jego podstawa w przyszłości odpadnie albo że czynność prawna będąca podstawą świadczenia jest nieważna (art. 411 pkt 1 nie obejmuje conditiones causa finita i sine causa, co w odniesieniu do tej ostatniej jest wyraźnie zaznaczone w treści przepisu).

W ocenie Sądu nie zachodzą również przesłanki do uznania, że spoczywający na pozwanym banku obowiązek zwrotu świadczenia na podstawie art. 410 k.c. w związku z art. 405 k.c. wygasł z uwagi na zużycie przez niego korzyści w postaci spłat rat kredytów przez stronę powodową, co powoduje, że bank nie jest już wzbogacony. Ewentualne twierdzenie co do zużycia korzyści nie zostało wykazane (art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c. w związku z art. 409 k.c.) na podstawie jakichkolwiek dowodów. Samo podniesienie twierdzeń faktycznych w tym zakresie nie stanowi o udowodnieniu tych faktów. Po drugie, jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r., (sygn. akt III CZP 11/20) z art. 410 § 2 k.c. wynika, że świadczenie spełnione w wykonaniu nieważnego zobowiązania jest - z zastrzeżeniem przypadków tzw. konwalidacji - świadczeniem nienależnym, a tym samym zgodnie z art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c. podlega zwrotowi jako korzyść majątkowa uzyskana bezpodstawnie kosztem świadczącego, co do zasady bez potrzeby ustalania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło osobę, na której rzecz świadczenie zostało spełnione, ani czy majątek spełniającego świadczenie uległ zmniejszeniu. Samo bowiem spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie świadczącego, a uzyskanie tego świadczenia przez odbiorcę - przesłankę jego wzbogacenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I CSK 66/11, niepubl., z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CSK 372/11, niepubl., z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 362/12, niepubl., z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 517/13, niepubl. i z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, niepubl.).

Nieuzasadniony okazał się również zarzut przedawnienia roszczenia.

Przepis art. 118 k.c. stanowi, że jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi sześć lat, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Jednakże koniec terminu przedawnienia przypada na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż dwa lata. Zgodnie natomiast z przepisem art. 120 par. 1 k.c. bieg przedawnienia

rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie.

Do zwrotu świadczeń spełnionych przez strony na podstawie nieważnej umowy ma zastosowanie reżim zwrotu nienależnego świadczenia, dotyczy to także reguł przedawnienia roszczeń.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 lutego 2021 r., (sygn. akt III CZP 11/20), w orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono już uwagę (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, nie publ.), iż ze względu na zastrzeżoną dla kredytobiorcy-konsumenta możliwość podjęcia ostatecznej decyzji co do sanowania niedozwolonej klauzuli (i uniknięcia w ten sposób skutków nieważności umowy) albo powołania się na całkowitą nieważność umowy także wtedy, gdy mogłaby zostać utrzymana w mocy przez zastąpienie klauzuli abuzywniej stosownym przepisem (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko R. Bank (...), pkt 55, 67), należy uznać, że co do zasady termin przedawnienia roszczeń o zwrot nienależnie spełnionych świadczeń może rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę-konsumenta wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej) decyzji w tym względzie. Dopiero bowiem wtedy można przyjąć, że brak podstawy prawnej świadczenia stał się definitywny (na pewne podobieństwo przypadku do *condictio causa finita*), a strony mogły zażądać skutecznie zwrotu nienależnego świadczenia (por. art. 120 § 1 zd. 1 k.c.). Oznacza to w szczególności, że kredytobiorca-konsument nie może zakładać, iż roszczenie banku uległo przedawnieniu w terminie liczonym tak, jakby wezwanie do zwrotu udostępnionego kredytu było możliwe już w dniu jego udostępnienia (por. wyrok SN z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, L.). Podobnie bank również nie może przyjmować, że roszczenie kredytobiorcy – konsumenta uległo przedawnieniu w terminie liczonym tak, jakby wezwania do zwrotu spełnionych wykonaniu umowy świadczeń było możliwe już w dniu ich spełnienia. Powyższe stanowisko co do terminu przedawnienia roszczenia restytucyjnego konsumenta – data od kiedy należy liczyć termin przedawnienia roszczenia o zwrot świadczeń uiszczonych bankowi z tytułu spłaty kredytu – zostało również potwierdzone w wyroku (...) z dnia 10 czerwca 2021 r., C – 776/19, gdzie wyraźnie podkreślono zasadę skuteczności.

Z dowodów przeprowadzonych w niniejszym postępowaniu wynika, że strona powodowa podjęła świadomą decyzję co do powołania się na całkowitą nieważność umowy wysyłając do pozwanego pismo z dnia 13 maja 2016 r., w którym oświadczyła, że wnosi o zmianę niedozwolonych postanowień umowy. W dniu 26 października 2016 roku powódka wniosła przeciwko pozwanemu pozew o zapłatę, co w świetle treści przepisu art. 123 par. 1 pkt 1 k.c., skutkowało przerwaniem biegu terminu przedawnienia.

Wobec takich ustaleń termin przedawnienia roszczeń strony powodowej na podstawie art. 118 k.c. jeszcze nie upłynął.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uwzględnił powództwo i zasądził od pozwanego banku:

1. na rzecz powoda J. R. (1):

a) kwotę 13 092,79 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi w stosunku rocznym, od kwot:

- 4 301,58 złotych od dnia 4 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,

- 8 791,21 złotych od dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty,

b) kwotę 3 135,17 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi w stosunku rocznym, od dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty

i oddalił powództwo powoda w pozostałym zakresie;

2. na rzecz powódki M. R.:

a) kwotę 13 092,79 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi w stosunku rocznym, od kwot:

- 4 301,58 złotych od dnia 4 lipca 2017 r. do dnia zapłaty,

- 8 791,21 złotych od dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty,

b) kwotę 3 135,17 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi w stosunku rocznym, od dnia 2 lipca 2022 r. do dnia zapłaty

i oddalił powództwo powódki w pozostałym zakresie.

Zgodnie z przepisem art. 369 k.c. zobowiązanie jest solidarne, jeżeli to wynika z ustawy lub z czynności prawnej. Będące podstawą prawną żądania pozwu przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu i nienależnym świadczeniu nie przewidują solidarności ani zobowiązania ani uprawnienia z tego tytułu. Zgodnie z treścią przepisu art. 379 par. 1 i 2 k.c.

jeżeli jest kilku dłużników albo kilku wierzycieli, a świadczenie jest podzielne, zarówno dług, jak i wierzytelność dzielą się na tyle niezależnych od siebie części, ilu jest dłużników albo wierzycieli. Części te są równe, jeżeli z okoliczności nie wynika nic innego. Świadczenie jest podzielne, jeżeli może być spełnione częściowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub wartości. Świadczenie żądane pozwem, jako świadczenie pieniężne, jest świadczeniem podzielnym, a zatem uzasadnione jest zasądzenie kwot spełnionego przez powodów w wykonaniu nieważnej umowy świadczenia na rzecz każdego z nich po połowie.

Sąd oddalił powództwo w zakresie kwoty 90,72 złotych (26 276,29 zł – 26 185,57 zł) oraz odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, liczonych od kwot: 8 791,21 złotych i 3 135,17 CHF za jeden dzień.

Roszczenie o odsetki ustawowe za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego znajduje oparcie w treści art. art. 359 § 1 k.c., art. 481 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z treścią przepisu art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Dłużnik popada w opóźnienie jeśli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie, w którym stało się ono wymagalne także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2003 r., sygn. II CK 146/02). Z brzmienia art. 410 k.c. nie wynika termin, w jakim nastąpić ma wykonanie obowiązku zwrotu spełnionego świadczenia, co nakazuje odwołać się w tym zakresie do reguł ogólnych art. 455 k.c., który stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie winno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 22 września 2015 roku, I ACa 651/15, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 lipca 2015 roku, I ACa 9/15). Skutkiem wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia jest to, że świadczenie staje się wymagalne. Z chwilą wezwania do zapłaty zobowiązanie bezterminowe przekształca się z mocy ustawy w zobowiązanie terminowe, a na dłużniku spoczywa obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia. Pojęcie „niezwłocznego spełnienia świadczenia” oznacza spełnienie świadczenia w takim terminie, w jakim działający prawidłowo dłużnik mógłby je spełnić w normalnym toku prowadzenia swoich spraw.

W okolicznościach faktycznych sprawy skutek w postaci postawienia roszczenia strony powodowej w stan wymagalności w części co do kwoty 4 301,58 złotych wywołało doręczenie stronie pozwanej odpisu pozwu, co miało miejsce w dniu 3 lipca 2017 r. (zpo w aktach sprawy). Pozwany winien zatem spełnić świadczenie niezwłocznie. Skoro tego nie uczynił, od dnia 4 lipca 2017 r. pozostaje w opóźnieniu, co uzasadnia żądanie zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od tego dnia.

W odniesieniu natomiast do żądania zapłaty kwot 8 791,21 złotych i 3 135,17 CHF skutek wymagalności wywołało natomiast doręczenie pozwanemu odpisu pisma z dnia 5 kwietnia 2022 r. Odpis tego pisma doręczono stronie

pozwanej w dniu 1 lipca 2022 r. (zpo w aktach sprawy), co uzasadnia żądanie zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od ww. kwot od dnia następnego, tj. 2 lipca 2022 r.

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dokumenty przedstawione przez strony w toku postępowania, których autentyczność oraz treść nie były przez nie kwestionowane, ani też nie wzbudziły wątpliwości Sądu. Nadto Sąd posiłkował się dowodami osobowymi w postaci zeznań świadka A. S. (2) oraz zeznania powodów w charakterze strony, co do wiarygodności których nie powziął zastrzeżeń. Ustalenia co do wysokości dokonanych przez powodów wpłat na poczet spłaty kredytu Sąd poczynił na podstawie opinii biegłego sądowego J. R. (2), do której strony nie wnosiły zastrzeżeń.

O kosztach procesu Sąd orzekł zgodnie z przepisem art. 100 k.p.c., który stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Strona powodowa uległa tylko co do nieznaczącej części swojego żądania, a zatem Sąd w punkcie V zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie koszty procesu w kwocie 4 300 złotych. Na koszty te składa się, zgodnie z art. 98 par. 3 k.p.c., kwota 1 000 złotych tytułem opłaty od pozwu, kwota 1 500 złotych tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego sądowego oraz kwota 1 800 złotych tytułem wynagrodzenia pełnomocnika w osobie adwokata.

O kosztach sądowych obejmujących kwotę 3 413,89 złotych tytułem wynagrodzenia biegłego z zakresu bankowości J. R. (2), wyłożoną tymczasowo z sum budżetowych tutejszego Sądu, Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 623). Zważywszy, że przy rozstrzygnięciu o obowiązku ponoszenia kosztów sądowych należy stosować zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu, kosztami tymi należało obciążyć pozwanego, o czym Sąd orzekł w punkcie VI wyroku.

W powołaniu powyższej argumentacji orzeczono jak w sentencji.